

S. Vrdovljak:

Sokolske akademije sa tehničkog i estetskog gledišta

Jedan osvrt na sokolske akademije, promotrivši jedino njihovu tehničku i estetsku stranu.

Prije svega treba naglasiti, da sastav i izvedba jedne akademije moraju biti probraniji i savršeniji nego jedne javne vežbe u običajnom shvaćanju. Prema tome pojedine tačke jedne akademije sastojće se iz izabranih vežbi sustava, koje po svojoj suštini imaju biti savršenije od prosečnih, koje još mogu doći u program jednog javnog nastupa na otvorenom sa većim masama i prostorijama. Ovo mogu biti vežbe, sastavljene iz više elemenata, kod kojih će se pokazati sprema, darovitost i ukus sastavljača. A mogu biti i obične, jednostavne vežbe, čiji uspeh zavisi od drugog važnog čimbenika, izvađača, vežbača. Dakle, uspeh jedne valjane akademije zavisi od dvaju usko povezanih uveta: od unutarnje vrednosti vežbe, to jest sa držaja i izvedbe. Ova dva glavna uveta popunjuje čitav niz sitnijih i jačih poduveta, koje celinu zaokružuju i potpomažu joj do što savršenijeg oblika. Nesme se prezeti ni jednoga od ovih poduveta, je vrlo često, zanemariv jednoga, gubi se na lepoti i savršenosti vežbe, ona dobiva slabiju sliku na uštrb celine. Pomislimo akademiju u zatvorenoj, ljudima natrpanoj dvorani. Jasno je, da ne možemo uzeti u obzir higijensko-fiziološku vrednost akademije, jer su iluzorni glavni uveti u tom pogledu. Važnost ćemo usredotočiti, da vežba bude tehnički doterana, estetskim osećajem sastavljena i izvedena. Ovo se na akademiji mora jače istaknuti, a nameće se samo od sebe, jer sve što se izvada, bilo slabo ili dobro, lakše se zapaža: izvajanje je koncentrirano na uskom, izloženom prostoru, uz nezatnu udaljenost od gledaoca.

Potvrđuje nam to i svakdanje iskustvo. Navadam jedan primjer. Pred jedno 20 godina bio je u Sokolu Splitskom učitelj, mislim, sada pokojni brat Nehrony. Soko u Splitu imao je u ono doba dosta izvrsnih vežbača. Na javnoj vežbi ili akademiji nastupao je obično najbolji odio sa lakim, ali lepo sastavljenim kombinacijama, koje bi se i jednom današnjem srednjem razdelu činile lakše. E, ali kakova je bila izvedba! Sigurna, elegantna, svaki i najsitniji element provežban i doteran do savršenosti. A kako su tek bili doterani oni elementi, u kojima se mogla ispoljiti lepota ljudskog tela i kretanja: kao odbočke, raznoške, zanoške, doskoci, pa držanje tela itd.! K tomu savršeno vežbovno odelo, cipele, sve čisto, prema telu izrezano i sašiveno. Nisi znao kojem vežbaču više da se diviš: sve skupa bila je pesma snage, harmonije i lepote. Neki fluid strujao je iz tih telesa

i kretanja i napunjao gledaoce zanosom i udivljenjem. Sve je bilo oćarano izvedbom, a ne težinom vežbe.

A ima u većoj meri obratnih slika.

Koliko smo puta videli akademije, gde je i sam zrak bio ispunjen nekim svećanim raspoloženjem i oćekivanjem. Pa ti nastupi kakav odeo, koji ni izdaleka nije sposoban, da napravi sigurno i lepo ono šta kani izvesti. Koliko ponesrećenih vežbi se vidi, pretrgnuća, loših kombinacija, slabog držanja tela, drvenih saskoka i ukoćenog hoda itd.!

Prvi oblaci, koji se nadvili na horizont svećanog i svetlog raspoloženja.

Sledi, da izvedba na jednoj akademiji mora biti sigurna i lepa, a kloniti se nesigurnoga, jer nesigurno obićno ispadne nelepo.

Izvedba pojedinog vežbaća može biti doterana i lepa, ali ako pojedinac ne obazine na izvadanje celine, konaćni utisak i slika može biti necelovita i neestetska. N. pr. kod prostih vežbi, gde svaki pojedinac za se propisno izvada vežbu, a ne obazire se na suvežbaće i slika ostaje nesavršena i nelepa, jer se vežbaći ne pokrivaju i ne rade u jednakom ritnićkom taktu. Vežbać mora biti svestan, da je tek deo celine, ćiji uspeh zavisi tek u složnom radu svih delova, koji ju sastavljaju.

Razmotrimo nekoje poduvete, kako oni mogu uplivati na ispadak akademije. Video sam dobar srednji odeo na spravama, koji je zgodno izabrao i izveo vežbe. Lepu sliku kvario jedan vežbać sa neispravnim i zaprašanim i zgužvanim trikotom. Kod druge akademije nastupio u prostim vežbama vežbać sa prekratkim i tesnim trikotom, primitivno i široko napravljenim vežbaćkim cipelama, što mu davalo nelep izgled. Nedostatak u vežbaćem odelu u jaćoj meri neugodno zapaža se kod sestara. U ritnićkim prostim vežbama, dobro naućenam, gde je gracija ženskog tela i kretanja mogla slaviti triumf, prouzročile disharmoniju obićne dosta grubo napravljene vežbaće cipele jedne sestre, koje su stajale u protimbi sa skladnoću kretanja i ostalog odela.

Eto, i vežbaće odelo je jedan vaćan poduvet, da vežba u svakom pogledu uspije. Odelo neka je prema telu skrojeno, vežbaće cipele, makar jednostavne, ali prema obliku noge napravljene. I jedno i drugo neka je ćisto i izglaćano.

Jedan od daljnjih poduveta bio bi program akademije. Vrlo dobro znamo, da svaka stvar, ako traje predugo, umara. Je li stvar jednolićna, ćešće vićdena, po sadržaju obićna, joć prije umara. Promatrao sam akademiju, koja je trajala od 8 i pol do 12 sati većer. Program bio jednolićan, obićan, izvedba srednja. Svršetak se ćutio kao olakšica drugim rastresti ili odpoćinuti. Program, sadržaj jedne akademije neka je probran, raznovrstan, zanimiv. Ako je takav, a vježbaći i izvedba na visini, neće umarati, zamaće i ako je nešto dulji. Program dug, u kojem ima neuspelih taćaka, umanjuje uspeh dobrih taćaka.

I mesto, gde se akademija vrši, jedan je od poduveta. Uspeh će biti svakako veći, izvada li se na uzdignutom mestu, podiju, gde svi gledoci mogu vežbe nesmetano promatrati. Obratno je, ako se

program izvadja na tlu, gde najbliži gledaoci mogu razgovetno videti što se događa, a dalji tek delomice.

Svetlo i rasveta takodjer su poduveti. U slabom svetlu i lepa tačka gubi na jačini. Video sam jednoč ne tešku tačku ženskog naraštaja na kazališnoj bini. Umetno, promeniva rasveta, sipana iz reflektora na vežbačice i njihova svetla odela podvostručila, potrostručila uspeh.

Može se vežba savršeno napraviti, ali dostikrat ne osvaja. Ispada bez života. To zavisi većinom od vežbača. Valja znati dati vežbi energije, života, da tehnička savršenost osvoji gledaoca. Kao kod violine, gde te, od dvojice guslača savršene tehnike, jedan pušta hladno, a drugi te za srce hvata. Ovde igra veliku ulogu upliv prednjaka na vežbača, osobito na one sa slabijim karakterom, podvrženih tremi. Ako zna prednjak uplivati na takova vežbača, znaće vežbač dati vežbi životnog izražaja. I ovo je jedan od poduveta.

Naše sokolske akademije dignuće se do tehničko estetske visine, kada, svi oni koji budu njihov program sastavljali i izvadali, budu se držali navedenih uveta i poduveta. Neće onda one izgledati dostikrat manjkave, neuspele, nego će u svakom pogledu biti uspele. Uspeh, koji će kod sastavljača i vežbača ostaviti moralnu zadovoljstvinu, a kod gledaoca ugodan utisak, sličan onome, koje ostavlja savršeno izvađanje muzike, ili igranje pozorišnog komada po dobrim glumcima.

Opetujemo, nije težina programa, koja prouzrokuje uspeh, nego njihova veština i izvedba.

Sport i Sokolstvo

«Časopis «L'education physique» oštampao je članak «Un parallele saisissant entre le Sport et la Gymnastique», u kome pisac njegov, G. Hébert, ističe razlike između sporta i gimnastike. Izlaganja Herbertova radi njihove zanimljivosti ne ustručavamo se objaviti u celosti bez vlastitih napomena.

Gimnastičkim društvima nije telesno vežbanje cilj. Njihovi principi i ceo njihov ustroj smera ostvarenju mnogo viših ideala. Snaga postignuta vežbom nije ništa drugo nego sredstvo, pomoću koga će se najbolje ispuniti zadaću čoveka i građanina i tim poslužiti domovini. Vodeća misao je moralnost a ne materijalnost. Geslo francuske Unije Gimnasta: «Patrie, Courage, Moralité» (domovina, odvažnost, moralnost), to je smernica toga nastojanja. Odgoj moralni i građanski određuju na taj način put i smer telesnog odgoja.

Kot sporta je rezultat materijalni, to jest manifestacija snage sve. Cilj uvek izvesti nešto bolje nego drugi, pobiti rekord, dobiti utakmicu. Pošto postignuta snaga ne ide ovde u službu opšteg dobra, izbijaju neminovno razne zloupotrebe, koje su dnevno predmet osuđivanja u novinskim vestima.

U gimnastici pojedinac nema vrednosti inače nego kao deo celine. Celina je sve, pojedinac sam za se ništa. Cela organizacija gimnastička,

uzimajući ovamo i utakmice, uređena je tako da se pre svega istakne vrednost celine.

Kod sportista je uvažavanje pojedinca zakon. Sve ustupa pred takmičarom «rekordmenom», ili nekim jedinicam pobjedne momčadi jedne igre. Tu je cilj izvesti nešto a mnoštvo, koje se sastoji iz slabijih žrtvuje se da bi se istakao uspjeh pojedinca.

Razlike toga dvoga shvatanja telesnog odgoja vrlo su važne i osnovne. S jedne strane bratstvo, ljubav bližnjemu su neophodno potrebni i neminovni da bi mogla da se istakne vrednost celine. S druge strane trka za nadmoćnošću pojedinca vodi egoizmu, draži sujeta i odgaja u ljudima volju za isticanje. Strast i trka za pobedom prisiljava na specijalizaciju do krajnosti. Svaki hoće da pobedi u struci za koju se oseća naročito talentovan. Preterano posvećivanje pažnje ličnosti donosi nedostatak harmonije, deljenje snaga (nastojanja) deljenje tela, većanja bez konca kao u politici, bezkonačno osuđivanje delovanja (postupaka) vođa, nered i nedisciplinu.

U svakoj skupini gimnastičkoj je načelnik ili prednjak štovan, jer njegov rad smera istovremeno i telesnom i moralnom vaspitanju. Prednjak je ili je barem bio ne samo jedan od najsposobnijih nego u isto vreme jedan od najčestitijih, najodanijih i najtačnijih stražara u čuvanju pravila i reda i odražavanju dosledne veze s prošlošću.

U skupinama sportista nema vođe u tom smislu reči. Prednjak ili vođa ne brine se za drugo nego samo za čisto stručni rad. Nema uticaja prednjaka gimnastičarskog. Pokazuju li ipak neka sportska društva izvesni red u organizaciji, to je zato što su poznali vrednost ličnosti svoga vođe, koji slučajno ima osobine gimnastičarskog prednjaka. I baš taj vođa bi nam mogao reći kakve poteškoće mora stalno da savladava da održi red i harmoniju u svojoj grupi.

Gimnastičari priređuju izvesni i unapred određeni broj javnih istupa i svečanosti, gde istupaju celine i gde pobeđuju tela. Imaju i takmičare, od kojih su neki odlični borci raznolikošću i bogatstvom svojih sposobnosti. Ali slava tih takmičara je ograničena ili ima samo lokalno značenje. Ti odlični borci ostaju skromni i ne pada im ni na pamet, da ubijaju svoj dobar glas izbijanjem novaca iz svoje gimnastičke sposobnosti. Još nikad se u krugovima gimnastičarskim nije rešavalo pitanje profesionalizma.

Sportisti ne priređuju javnih vežbi s masama ili u opšte tako organizovanih da bi mogle imati idejnu vrednost. Pomanjkanje vođa i discipline ne dozvoljava im da tako istupaju. Naprotiv sve više teže za isticanjem. Olimpijske igre nisu ništa drugo nego međunarodna pijaca mišića, bez vaspitnog značenja. Napokon pojavljuju se i utakmice organizovane čisto trgovački, koje čine novu vrstu sporta pod znakom profesionalizma (zarade).

U sportskom svetu slave takmičare i kadi im se kao junacima dana. Oni se osećaju nadljudima i ne misle ni na što drugo, nego kako će se istaći pred očima onih koji im se dive.

Ipak većina ih nema drugih sposobnosti osim onih što im daje ograničena struka u kojoj se vežbaju a opšta vrednost telesna im je često vrlo uboga.

Gimnastičari vežbaju u velikom broju u ograničenom prostoru. Vežbaju se u svim granama telesnog vežbanja po svom sistemu gimnastičkom. Razvijaju svoje sposobnosti svestrano i odgajaju od sebe telesno sposobne ljude.

Sportisti upotrebljavaju široka vežbališta za vežbanje nekoliko pojedinaca, upotrebljuju velike površine za utakmicu 22 do 30 igrača. Mnogi od njih bave se samo jednom jedinom granom telesnog vežbanja a veliki broj ostalih igra samo football. Telesna vrednost sportista, čije su sposobnosti tako sužene, ne može se upoređivati sa vrednošću gimnastičara, koji svoje telo vežba svestrano.

Gimnastika je poreklom (karakteristika) francuska. Nikla je u školi Grenelskoj, koju je osnovao Amorose. Njegovi naslednici očuvali su učenje toga divljenja vrednog vaspitača i održali konsekvantnu vezu sa početkom. Neki javni istupi, izvesne navike su možda zastarele ali iskustvo uči da principi našeg ustroja i organizacije imaju večnu vrednost. Ne dirajte u nje!

Sport je poreklom (karakteristika) anglo-saski. Odličan je za poticanje i draženje natura studenijih nego što je naša. Kod nas nema drugog smisla nego ako se hoće razdraževati nerve mladeži. Vodi pretiravanju mesto ublaživanju izvesnih mana: kao sujeta, zavist, prekomerna ljubav prema sebi, osetljivost i t. d. Natura francuska ne treba draženja, prije obratno. Sportisti naši razlikuju se špadno od sportista engleskih. Nervozni su, neuzdržljivi, dok su oni zbilja engleski mirni.

Bez moralne ideje vodilje je sport kao odgojno sredstvo za mladež osuđen. Po svojim propovednicima on je imao da preporedi narod. Budućnost će reći jeli to bilo dobro ili zlo. Za današnje vreme njegovo uvođenje u Francusku donelo nam je nov zanat: profesionalni sport (za bijanje novaca) i sport za zabavu mnogobrojnih gledalaca.

Nikad naša stara gimnastika nije rodila toliko zla i navalila na se toliko optužbi kao sport.

Prilikom 50godišnjice «Unie Gimnasta» pozdravljamo s spoštovanjem naša gimnastička udruženja, koja bez vike slede svoju misiju za opšte dobro.

Prezident je priznao njena nastojanja ovim rečima: Naši gimnasti su najbolji pomoćnici naše narodne obrane i najbolji vaspitači opšteg duha.

George Hébert.

M. U. Dr. Stanislav Bukovský:

(Nadaljevanje.)

Pregledni obris telesnega razvoja mladine za potrebo vaditelja

Prevaja dr. Ljudevit Kuščer.

Vendar s števili ni mogoče označiti tista leta, v katerih se polagoma ali skokoma menja rastoče telo v svojem zunanjem in notranjem ustroju; kajti meje za starost, h kateri spada ponavadi izvestna stopnja rasti, izražajo samo povprečno fiziološko mero, čkoli latere se giblje presto in v širokih mejah razvojni potek poedinca. Često se razvoj tudi za mnogo let pospeši ali pa zakasni,

kajti živi organizem uravnava brez vse okorelosti svoje delovanje in ravno tako tudi svojo obliko po mnogobrojnih vplivih življenskih okoliščin.

Tudi medsebojno učinkovanje raznih organov določa hitrosti in tipu razvoja mero in smer. Posebno podžigi žlez s t. zv. notranjo sekrecijo, iz katerih uprav izvira sila življenskega vrenja, močno vplivajo na razvoj telesnih oblik poedinca.

Tako je hipofiza, možganski privesek, mogočen činitelj pri tvorbi kosti, predvsem pa pri vlaganju apna v njihovo staničevje. V primerih krnaste hipofize in radi tega nezadostnega uveljavljanja njenih sokov so pa opažali ne samo hibe v razvoju okostnice, temveč tudi abnormalno nalaganje masti po celem telesu in spolno manjvrednost.

Še pomembnejši je vpliv priželjca na rastoče telo; ta žleza ima tako izrazito nalogo posegati v tempo razvoja, da po njegovem zaključku skoraj docela izgine. Tudi njen sok podpira zapnenenje kosti in deloma uravnava njihovo rast v dolžino. Ko prične delovanje spolnih žlez, konča priželjce svojo eksistenco, pri skopljenjih pa se nasprotno poveča in povzroči potem dolžinsko podaljšanje cele postave.

Znaten pomen ima tudi ščitna žleza; njena pomanjkljivost se kaže v neznatni rasti, v izpremembah v duševnem in živčnem področju ter v motenju v spolnem dozorevanju.

Svoj delež na poteku rasti imajo tudi epitelialna telesa pri ščitni žlezi in delovanje nadledvičnega organa, ki močno vpliva posebno na povišanje krvnega tlaku. Najznatnejši pa je učinek spolnih žlez. Posebnost telesnih oblik, s katerimi se razlikuje moški od ženske, je njihova posledica.

Delovanje posameznih organov je tedaj uravnano po teh žlezah in je tako v tesni notranji medsebojni zvezi. Ta odvisnost je velike življenske važnosti in tvori za razvoj razne pogoje. Somerno delovanje žlez vodi k somerni rasti, nadvlada gotovih sokov pa k znatnim nepravilnostim.

Vendar pa niso notranji pogoji edini činitelji, ki uravnavaajo potek razvoja. Prehrana in delo, številni zunanji vplivi in podžigi imajo skoraj ravno tako velik pomen.

Rastoče telo potrebuje posebno veliko množino hranil, da more svojo zgradbo z njimi povečavati in rasti. Hranilne sestavine živil, tedaj delov tujih teles (rastlin in živali), postanejo pod vplivom prebavljajnih sokov v dolgem prebavljaju kemično enostavnejše. Po zaužitju in vsrkanju pa, se ne uporabijo naravnost za tvorbo žive tvarine, temveč se samo nalagajo kot mrtva zaloga. Dobra prehrana sama ne more tedaj še podpreti rasti, ker rezervna hranila, ki se tvorijo iz nje, niso še sposobna, da bi jih telo uporabilo kot stavbni material za živo staničevje. Šele udejstvovanje posameznih organov, iz katerega izvira razpad zaposlenih delov, povzroči potrebo nadomestila; iznova se mora zgraditi, kar je že bilo z delom v organih porabljeno. Tako povzroči delovanje organizma razpad živega staničevja in razpad rezervnih snovi; šele potem se more iz teh po potrebi zgraditi živa snov. Zato se tudi pri rasti za časa razvoja uveljavlja

dobra prehrana samo tedaj, kadar razvijajo organi zadostno delavnost. Storjeno delo povečuje «izmenjavo snovi», povečanemu razpadu (dissimilaciji) sledi vedno celo obilnejša tvorba nove žive snovi (assimilacija).

Zdi se, da nastajajo z razpadom žive snovi in rezervnih snovi v enostavnejše snovi manjši, ozmotično učinkovitejši delci, ki povečavajo napojnost in s tem rast najrazličnejših staničevji.

Izdaten razvoj mladine zahteva tedaj pri dobri prehrani tudi pravilno delavnost, kajti rezervne snovi so za telo vedno le mrtva snov in samo z delavnostjo vzhaja iz njih življenje. Vse delo otroških organov ima v glavnem to smer, da bi ustvarilo potrebne pogoje za celotno rast. Zato odlikuje živahnost in dober tek popolnoma zdravo mladino.

Rast pa pomeni vsestransko naraščanje in povečevanje žive snovi; razpad, ki se vrši v organih zaradi njihovega delovanja, naj bo v razvojni dobi samo tolikšen, da tvori zadostno vzpodbudo k živahni tvorbi staničevja iz rezervnih snovi. V rastočem telesu se mora mnogo več tvoriti nego je bilo z delom razkrojeno. Vse, kar otroci delajo, ima namen, da omogoči njihov pravilni razvoj, in zato ne smeri toliko k vrhuncu izvedbe, temveč bolj k pravilnemu in primerno stopnjevanemu delu, s katerim se podpira rast vežbanih organov. Vsak organ, ki je trajno zaposlen, gradi — v kolikor je sposoben razvoja — znatno več nego je z delom razkrojil, ako ni z naporom preobložen. Ko se je pa popolnoma razvil, tvori ponavadi nanovo samo toliko, kolikor je žive snovi pri delu porabil. Izmena snovi, izdatek in prejem je tu v ravnotežju, medtem ko v dobi razvoja in rasti tvorba nove žive snovi (assimilacija) znatno prevladuje nad razpadom (dissimilacijo).

Ali je potem čudno, da se v mladostni dobi ponavadi nikdo ne brani jedi, da, da 9 do 13leten deček porabi skoraj toliko, kolikor dorastel mož v miru, mladeniči od 14 do 19 let pa še mnogo več (Tigerstedt).

Pred nedavnim so tudi dokazali, da ne tvorijo razen mnogih soli in vode zaloge hranil za človeka samo ogljikovi hidrati, beljakovine in maščobe, temveč da mora telo dobivati, ako naj ostane zdravo, tudi takozvane «vitamine». Vitamini so beljakovinate snovi; verjetno se zdi, da ravno iz njih tvorijo žleze svoje sokove.

A tudi delo mišičevja, spremljano po intenzivnih biokemičnih procesih, ima silen vpliv na potek razvoja. S svojim učinkom se približuje celo pomenu žlez z notranjo sekrecijo; na mnoge od njih prav zagotovo znatno učinkuje. Razdobje dozorevanja vidno povečuje pri dečkih delazmožnost mišic; razen podžigov nadledvičnega organa, ščitne žleze in epitelijalnih telesc so posebno sokovi iz mod, ki znižujejo prag dražljivosti mišice in s tem omogočajo skrčenje že na čisto neznamen dražljaj.

V delovanju mišičevja in žlez obstoja očitna vzajemnost. Primerna telovadba kroti eksplozivnost seksualnih podžigov in vodi k sojernemu uveljavljanju vseh učinkovitih sestavin v dozorevajočem poedincu. Skrajno seksualno draženje pa slabi živčno-mišični sistem

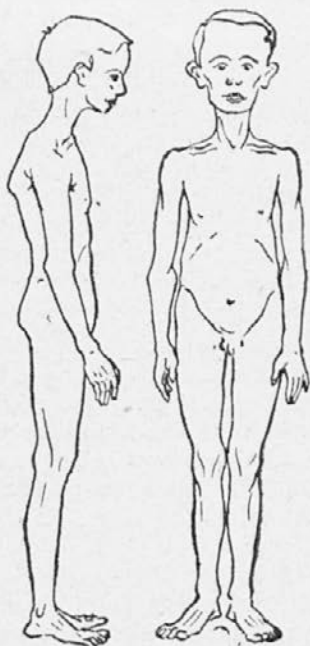
ravnotako, kakor zopet nezmerno pretiravanje telesnih naporov potlačuje spolnost.

Razen tega draži krčenje delujočih mišic še tudi mehanično mlade kosti k rasteњу; vpliva na njihove sklepne dele in na nasedišča kit ter s tlakom in tegom podžiga tempo razvoja k večji hitrosti. Čezmeren napor tudi tukaj vedno škoduje, ker se s predčasnim okostenenjem epifiznega (rastnega) hrustanca dokonča razvoj okostnice še predno je dosegla svojo normalno velikost.

Toda tudi tedaj, kadar so vsi notranji in zunanji vplivi, okolica in vzgoja učinkovali harmonično na razvoj poedinca, se postava razvije različno. Znaki rodu dajejo značilen izraz ne samo vsj telesni podobi, temveč tudi duševnim sposobnostim. Kolikor poedincev, toliko različnih in samostojnih oblik. Vendar se pri vseh individualnih razlikah kaže znatna sličnost v osnovnih oblikah, ki so za mnogo človeških teles v bistvu enake. Prirojena telesna podlaga — konstitucija — se uveljavlja v nekoliko likih, ki pa dosedaj niso še točno klasificirani.

Vsakodnevne izkušnje iz telovadnice nas poučujejo v glavnem o treh tipih oblik. Prvi je normalni povprečni tip; ta pomeni someren splošen razvoj telesa. Upadek pod povprečnost vodi polagoma k tipu slabiča, nadpovprečnost pa se izraža v raznih stopnjah atletskega tipa.

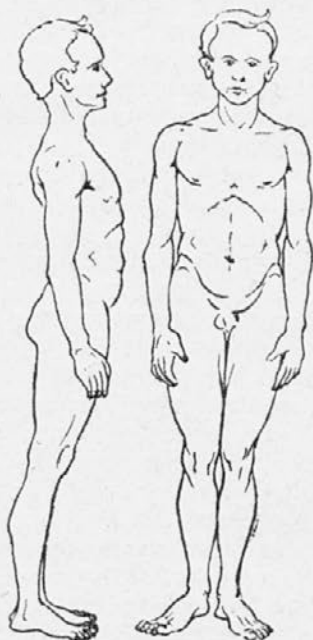
Povprečni potek razvoja in njegov zunanji izraz smo že opisali v njegovih posameznih stadijih, o ostalih pa velja nakratko: Tip slabiča (sl. 7.) je karakteriziran z nežno zgradbo okostnice in podpovprečnim

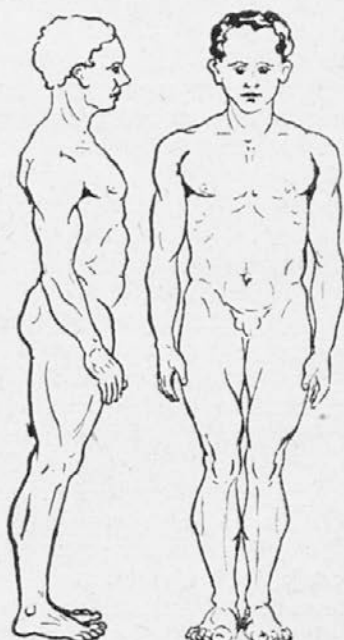
Slika 7.

širinskim razvojem. Višinske dimenzije so samo pri deklicah manjše, pri dečkih večinoma normalne, da, raje skoraj presegajo povprečno mero. Ze od rane mladosti naprej kaže telesce krhkost in rahlost v vsem svojem sestavu, kosti so drobne, koža je bleda in vsebuje malo masti, mišice so nerazvite, mlahave. Pri nadaljnjem razvoju, posebno pa za časa pubertete, ko postava hitro raste, bije tem bolj v oči ozki, dolgi grudnik pri plosnatih prsilih; njegova rebra so globoko povešena, jasno se vidijo široka medreberja; zadaj štrlita lopatici vstran kakor krila; ključnici ostro izstopata, spremljani zgoraj in spodaj po jamicah. Mišičevje je vseskozi šibko, udje so tenki, vrat dolg, telesna teža nizka. Tudi trebušna stena je nezadostna opora za organe, ki leže v trebušni votlini, in jih precej pogostoma ne more vzdržati v normalnem položaju. Ponavadi je tudi srce razmeroma majhno, velike srčne žile pa so ozke pod povprečno mero.

Od izrazitega slabiča k normalnemu tipu je počasen prehod v neštevilnih niansah, ravnotako, kakor obstojajo številne stopnje od povprečne telesne oblike do atletskega tipa.

Sl. 8. Povprečni tip.

Sl. 9. Tip atleta.

Atletski tip (sl. 9.) je pravo nasprotje slabiča. Močne kosti, ki jih prav lahko otipamo na rokah, v zapestju, na členkih in na ključnicah, imajo tudi močno mišičevje. Mogočni širinski razvoj je združen tudi s pravilno rastjo in z izborno prebavo. V dobi spolnega dozorevanja, ko je zaradi širokih ramen, vidnih obrisov mišic, vzbočenih in junaških prsi postava skoraj izzivajoče krepka, je tudi atletska zunanost v svojem polnem cvetu. Pri ženskah, pri katerih imajo telesne oblike vidno seksualni značaj, pridobiva atletski tip znatno na masi. Samo poredkoma se žensko telo menja v oblike izrazite moške mišičnatosti.

Atletski tip, ki je ideal slikarjev in kiparjev, je svojo podobo tako vtisnil v naše predstave o krasnem telesu, da ga skoraj smatramo za vzor normalnega razvoja za moža.

Zmerne stopnje tipa slabiča se dajo z dobro vzgojo popolnoma popraviti, da, celo znatna fizična podpovprečnost se s primerno vadbo toliko zboljša, da se v mnogih ozirih približuje potem popolnoma pravilnim oblikam; z okrepitevijo mišičevja gine namreč polagoma pojav upadlih prsi, vstran štrleče lopatice se prilegajo k telesu in vsa postava, čeravno nežna, postaja polnejša. Prvotni vtisk suhosti prehaja po uspešni telovadbi v izraz svežosti in sile, seveda pri vsej nežnosti celotnega ustroja. Tudi srce poveča mišično plast in se prilagodi vadbenim zahtevkom, v kolikor ne presega primernih meja. Samo ozki premer velikih žil ostane skoraj nedotaknjen.

Pri vzgojnem postopanju, ki ima pri mladini vseskozi namen, da vsestransko podpira njen razvoj, moramo vedno vestno gledati na primerno izbero vadbenega gradiva in skrbno stopnjevano vadbo. Telesni ustroj, stadij razvoja, širina prilagodljivosti in od pubertetne dobe naprej tudi spol uravnavajo smer našega vzgojnega prizadevanja. Starost sama ni dovolj zanesljiv vodnik, ker ne izraža zanesljivo višine razvoja. Zato tvori trden temelj za brezhibno vodstvo vzgoje samo pravilna ocena duševnih in telesnih sposobnosti telovadca, ocena njegovega individualnega značaja in njegovega daru za nadaljnji napredek ter zasledovanje prirojenih meja prilagodljivosti.

Zdravje je pa seveda prvi pogoj za uspešno telovadbo, ker se bolezen, ki obtežuje že mirujoče telo, s povečano delavnostjo ponavadi poslabša; mesto da bi se telo okrepilo, ga telovadba ubija.

Zdravstveno stanje telovadcev naj ugotovi zdravniški pregled takoj pri vstopu.

Posebno temeljita bodi presoja mere telovadčeve spretnosti in pa njegove delazmožnosti.

Spretnost, sposobnost za urejeno gibanje, je pri posameznih osehah prav različna. Gladek gib ni enostavna izvedba, temveč predpostavlja izpolnitev mnogih pogojev. Izvaja ga vedno nekoliko skupin mišic, od katerih delujejo ene v smeri giba, druge pa uprav nasprotno. Prve zovemo sinergiste, druge antagoniste. Harmoničnost gibov zahteva, da bodi delovanje obeh skupin sorazmerno, da bodi uravnano po živčevju sočasno in točno. Primer olajša razumevanje: Upognjenje spodnje lehti v smeri proti zgornji izvaja na lehti dvoglava mišica s tem, da se skrči; iztegnjenje upognjene lehti v komolcu pa izvede troglava mišica, ki se nahaja na nasprotni t. j. na zadnji strani lehti, in sicer zopet s tem, da se skrči. Kadar se pa dvoglava mišica krči, je potrebno, da omlahne troglava, ker bi se drugače s svojim napetjem protivila skrčenju lehti. Kadar pa deluje troglava, je zopet potrebna mlahavost dvoglave. Če je mlahavost antagonistične skupine popolna, je gib izveden surovo, in s polno močjo, ker nima brzde; če pa je samo delna, potem delna napetost antagonistov umiri tudi gib v njegovem poteku. Če se napneta obe skupini sočasno, ne nastane gib, ampak zastane okončina v svojem položaju. Nesorazmernost v medsebojnem odnošaju antagonističnih skupin mišic se očituje posebno pri začetnikih in vedno pri vadbi novih prvin; vaja sama kaže

mesto zahtevane prožnosti znake trde neokretnosti, mesto elegance je v njeni izvedbi okornost in mesto lahkotnosti iz napora izvirajoča trudnost.

(Se nadaljuje.)

PREGLED

Iz delovanja češkoslovaškega Sokolstva.

Kakor vsako leto, tako so se tudi letos brigale naše sestre za vzgojo prednjačic in so priredile od 14. do 31. avgusta v Pragi šolo ČOS. za prednjačice ženske dece in od 25. do 30. avgusta tečaj za igre. Šolo je obiskovalo 29 slušateljic, tečaj pa 30. Te šoli sta našli svoje zavetje na krasnem letnem telovadišču Sokola I na Smíchovu «Na Mrazovce».

S prihodnjim letom bodo že vse šole ČOS. v Tyrševem domu, kjer se bo vršila že v dneh 1. in 2. novembra šola o Tyršu, katero otvori s. Renata Tyršova.

V Tyršev dom se je že preselil sokolski muzej, ki ga že leta oskrbuje brat Karel Vaniček. In tako je prvi vstopil v Tyršev dom oni, ki je prvi izrazil in s težavo izvojeval misel o njegovi zgradbi.

K šoli o Tyršu je pripojena tudi seja predsednikov župnih prosvetnih odsekov.

Seja župnih načelnikov in načelnic se bo vršila v dneh 8. in 9. novembra, v dneh 22. in 23. istega meseca se bo vršila seja odbora ČOS. Na dnevnem redu te seje je v prvi vrsti «Valny sjezd» (sabor) in samo najvažnejše stvari za prihodnje leto, kakor proračun i. dr. «Valny sjezd» s svojim dnevnim redom je vedno podžig za gibanje in ugibanje v vsem bratstvu, in to so bratje in sestre doživeli tudi letos.

Prednjaške izkušnje ČOS. so razpisane za 15. in 16. novembra.

28. septembra se je udeležilo praško Sokolstvo celokupno v kroju spominke slavnosti dvignjenja češkoslovaških praporov upora proti Avstriji pred desetimi leti v Rusiji in Franciji. Nastop je bil številen in discipliniran ter je zelo razveselil ostale «Starodružnike», pripadnike prvih revolucionarnih čet — «Češke družine» v Rusiji in čete «Na zdar!» v Franciji.

H koncu vam moram sporočiti še žalostno vest, da je br. Jan Máchal, namestnik načelnika ČOS., vodja ekspedicije češkoslovaškega naraščaja v Ljubljano leta 1922., mrtev. Z bratom Máchalom odhaja izrazita in odlična osebnost današnjega Sokolstva vobče, posebe pa še zapadne Moravske.

Kot rojak iz Třebiča je ostal vse življenje zvest mestu in kraju preko vseh ponudb za prevzete funkcij v glavnem mestu; tudi kot strokovni nadzornik telovadbe na srednjih šolah Moravske je ostal tam.

Sokolsko misel je spoznal po Tyrševem učencu dr. Janu Krupički. On sam je vzgajal celo generacijo sokolskih delavcev, med njimi polkovnika J. Šveco in generala Syrovega, ustvaril današnjo župo polkovnika Švece in je bil njen načelnik od leta 1894. Kar je izvedla Moravska samostojno na IV. zletu v Pragi, je bilo njegovo delo.

Drugo polovico življenja je posvečal šoli. Na tem polju njegovo delovanje do sedaj ni bilo zadostno ocenjeno. Organiziral je tečaje za učiteljstvo, svetoval, bodril je in pisal strokovne spise.

Br. Jan Máchal je umrl sredi marljivega dela, zadet od možganske kapi, 15. t. m. ob treh popoldne. Še v zadnjih dneh je bil na raznih posvetovanjih v Pragi in v Brnu, a danes ga ni več med nami, le spomin v naših mislih na brata brez sovražnikov, povsod priljubljenega, vendar nezlomljive volje in energije, globoka, opuščena brazda na polju dela za blagor naroda.

A. B e n d a, Praga.

Prvi znaki vsesokolskega zleta 1926. ČOS. je poverila brate Čížka, Petru in Baránka z nalogo, da pregledajo podrobno planoto na Letni, ako bi bilo mogoče zopet prirediti tamkaj vsesokolski zlet kot vse dosedanje. Ako prostor ne bi zadoščal, bo treba najbrž počakati, dokler se ne uredi kako drugo pripravno mesto za zlet.

Praške sokolske župe so ustanovile medsebojno zvezo za ureditev medsebojnih odnošajev, javnih nastopov, prireditev itd. V Pragi se nahajajo župe Barákova, Podbělohorská, Středočeská, Pražská in Jungmanová.

Sokolsko društvo Praha-Liben je priredilo lahkoatletično tekmo za članstvo in naraščaj sokolskih društev. Priglasilo se je 156 članov, 6 članic, 94 naraščajnikov in 12 naraščajnic. Tekma je obsegala: hazeno, peterobjo, tek na 100 m. Rezultati teka so: 100 m 12 dve petini sekunde; na 800 m 2 minuti 17 dve petini sekunde; na 3000 m pa 10 minut 1 sekunda. Štafeta 4 × 100 m je tekla 48 in dve petini sekunde. Švedska štafeta 100 × 200 × 300 × 400 m je prinesla zmago društvu Smichov. Skok ob palici 293 cm, metanje krogle 12·17 m.

Praško Sokolstvo se je udeležilo v velikem številu proslav desetletnice najstarejšega češkoslovaškega vojaškega prapora s klubom «Starodružinikov». Prapor je bil posvečen 28. septembra v Kijevu, že leta 1914. Sokolstvo je postavilo v izprevod 1705 članov v krojih, 705 članic in 400 naraščaja. Ob tej priliki so izdali starodružiniki, prvi češki dobrovoljci, po veliki večini Sokoli, krasen manifest na narod.

Mesec oktober je posvečen v ČOS. sokolski knjigi. Vsa društva in župe so bila pozvana, naj v tem mesecu prirede propagando za čim največje razširjenje dobrih sokolskih knjig med članstvom in v javnosti sploh.

Občni zbor (sabor) ČOS. se vrši 7. decembra v Pragi. Dnevni red je po čeških sokolskih listih že razglašen. Glavna točka bo poročilo o delovanju ČOS. od leta 1910. naprej, poročila br. Mašek. Delovni načrt za zbor izdeluje br. Štěpánek. Celotno zborovo tvarino bodo obdelali trije odseki: telovadni, idejni in organizacijski. Referati so naslednji: Važnost telesne vzgoje za narod, državo in dolžnosti države v tej zadevi; poročata br. Aga Heller in s. Prováznikova. Dalje poročata br. Pechlat o vprašanju: Utemeljitev sokolske vzgoje in vzgojnega načina. O vpeljavi Tyrševe telovadne sestave in njenega duha v šole referira br. Očenášek. Sokolstvo — zdravje! poročata br. dr. Weigner. Poročevalec o zadevi: Sokolstvo — brambna vzgoja je načelnik ČOS. brat dr. Vaníček. Brata Novák in Šarl ter sestra Křížova referirajo o vzgoji sokolske mladine. Idejni odsek obsega sledeče referate: Sokol-državljan, poročata dr. Scheiner; Sokolstvo in narod (Hiller in Truhlar), Sokolstvo v ogroženih krajih (Lutryň), Sokolstvo in Slovanstvo (dr. Scheiner), Sokolstvo in javna vprašanja obravnava br. dr. Blaško in br. Jandásek. Organizacijski odsek bo predelal vprašanja o izmenih pravil ČOS. (poročevalec br. Štěpánek) in o sokolskem tisku (poročevalec brata dr. Heller in Ant. Krejčí).

Prosveta v češkoslovaški vojski. Po vojašnicah se nahaja 272 čitalnic s 3068 časniki. Knjižnic je 394 z 287.169 knjigami, katerih je 220.227 slovanških. Čitateljev je 81.369, ki so prečitali 855.589 knjig. 2014 vojakov je gojilo petje, 1672 pa glasbo na raznih instrumentih. Umetniških večerov je bilo 1816, gledaliških predstav 1287. Analfabetskih tečajev se je priredilo 130 z 2838 slušatelji. Prirejajo se tudi kmetijski, češki, slovaški, ruski, nemški, madžarski, angleški in esperantski tečaji. Poučujejo se tesnopis, pravopis, knjigovodstvo, ročna dela, knjigoveštvo itd. Leta 1923. se je za prosveto izdalo nad 2.600.000 Kč, kar iznaša za vojaka 24 Kč.

Pravnetno delo ČOS. leta 1923. V 2293 društvih se je vršilo leta 1923. skupno 24.774 nagovorov, 13.018 predavanj, 3824 razgovorov o sokolskih zadevah, 6583 gledaliških predstav, 3408 poučnih izletov. V teh društvih je

bilo 1610 knjižnic z 350.648 knjigami, 65.461 čitatelji, ki so prečitali 371.399 knjig.

Ruski Sokol. Koncem decembra 1923. na inicijativu ruskih Sokola u Pragu, i uz pomoć ČOS. prireden je prvi kongres pretstavnika ruskoga Sokolstva u inozemstvu. Zadaća ovoga kongresa bila je udariti temelj ujedinenju svih ruskih sokolskih društava i odseka među redovima ČOS. i JSS., kao i u drugim krajevima izvan Rusije.

Kongres je otvorio starosta ruskih Sokola u Pragu br. Vergun, pozdravljajući starješinu ČOS. br. Scheinera i predstavnika ČOS. brata Štěpánka. Bilo je prisutno oko 40 delegata, in to iz Praga, Brna, Moravske Třibove, Zagreba, Beograda, Ljubljane, Zemuna, Pančeva, Berlina, Pariza i drugih mesta kao i iz Batuma (Sovjetska Rusija). Po izvješćima delegata iz spomenutih mjesta ustanovilo se je, da je u inozemstvu zaregistrirano do 2500 ruskih Sokola. Zapravo u zadnje godine bilo je u Rusiji do 6000 Sokola, organiziranih u pravom sokolskom duhu, no sovjetske vlasti vršile su na njih postojani pritisak tražeći, da promene nacionalnu boju u crvenu, da pristupe u savez Crvenih gimnastičkih društava i «Vseobuča» (komesarijat sveopće obuke), i tako rasterali zadnje ostale ruske sokolske organizacije na teritoriju Saveza Sovetskih Socijalističkih Republika.

Na kongresu 1923. u Pragu rešeno je bilo, da se sva organizacija ruskog Sokolstva u inozemstvu provodi uz suradnju i u redovima ČOS. i JSS. u formi odseka, koji bi potpadali pod njihove ustave ali ujedno imali bi svoju samostalnu upravu i izravnu vezu s pokrajinskim upravama ruskog Sokola. Predstavnici ovih odseka ulaze u «Upravne odbore» odgovarajućih sokolskih društava ili župa radi samostalnosti rada na polju nacionalnog uzgoja svoga članstva te širenja nacionalne sokolske propagande uopšte u redovima ruske emigracije.

Na istom kongresu proglašena je ideologija ruskog Sokolstva: «Sokolstvo na svom prvom kongresu pristupajući k organizaciji svih ruskih Sokola u inozemstvu sa željom da ujedini i učvrsti sve sile ruskoga naroda radi nacionalnog preporoda Rusije i velike ideje slavenskog jedinstva potvrđuje samo večne principe Sokolstva — po tradiciji Tyrša i suglasno s rezolucijom českog Sokola 1910. g. Naš rad nije nipošto za ovu ili onu partiju nego rad za sav narod. Njegova se osnova nemože da promijeni. Sokolstvo mora da sačuva svoju potpunu samostalnost i da se brine da njegovi članovi ne odstupe od osnovnih načela Sokolstva.»

U vezi sa rešenjem kongresa u Zagrebu 3. januara udaren je temelj organizaciji Ruskog Sokola. Ruski Sokoli upisali se članovima u I. i II. Sokol, te 20. februara stvoren je Ruski odsek kod Sokola I, dočim nije ostavljena ideja, da se stvori nakon izvesnog vremena samostalan Ruski Sokol u Zagrebu kod župe zagrebačke.

U Zemunu 21. januara organiziran privremeni upravni odbor Ruskog Sokola u Jugoslaviji.

6. juna u Pragu na dan poslave Jana Žižke su na sletištu Žižkovskog Sokola nastupili ruski Sokoli iz Čehoslovačke, a uz sudelovanje braće iz Jugoslavije, te su vanredno dobro uspeli. Nastup posetili su brat Scheiner, starosta ČOS., i Karel Kramář, veliki prijatelj Rusije, kao i brojna publika. Ruski barjak bio je pronesen preko čitavog grada.

Isti dan, 6. jula, održan je drugi sastanak delegata ruskog Sokolstva na kojem:

1.) zaslušan izveštaj o radu privremenog centralnog odbora Ruske sokolske organizacije u Pragu;

2.) odobren ustav Ruskog sokolskog saveza, s time da čim prije bude stvoreno najmanje šest samostalnih ruskih sokolskih društava, po tri u

Čehoslovačkoj in Jugoslaviji, kako bi su čim prije oni mogli biti sjedinjeni u dve Ruske sokolske župe u redovima ČOS. i JSS.;

3.) izabrano starješinstvo Ruskog sokolskog saveza, i to: starosta brat Vergun, zamjenici starosta br. Rohanski i br. Lappo, načelnik br. Todt, zamjenik načelnika br. Kambulin, načelnica s. Popova; prednjački zbor: br. Efanov i br. Kovalenko; za prosvetno-nacionalni odgoj br. Manakin; tajnik br. Kostinčenko; članovi braća: Rahnner, Javorski, Drejling, Zemljaničin, Preobraženski i Magerovski;

4.) u Čehoslovačkoj i Jugoslaviji do stvaranja Ruskih sokolskih okruga (župa) ostaju se pokrajinski upravni odbori u Pragu i Zemunu sa zadaćom da ujedinjavaju u nacionalno ruskom pravcu rad i zazviče sviju Ruskih sokolskih odsjeka (odbučaka) i gnjezda u redovima ČOS. i JSS.;

5.) za god. 1925. namenjen je slet ruskih Sokola u Beogradu;

6.) stvaranje Ruskog sokolskog saveza mara doprinjeti sa sobom mogućnost stvaranja Sveslavenskog sokolskog saveza;

7.) bratu Manakinu povjereno je izdavanje mjesečnih buletena Ruskog sokolskog saveza u Zagrebu (Kukovičeva ulica 4/1), koji se šalju svima ruskim sokolskim društvima, odsjecima i gnjezdama, a na zahtjev i pojedinim braćama.

Poljsko Sokolstvo se lepo razvija. Po vojni je nastal sicer hipni zastanek v delu, toda kmalu je pričela organizacija podvojeno delovati. Leta 1924. se je ustanovilo mnogo novih društev, tako da je prekoračilo število pred vojno. Vršilo se je letos tudi več velikih zletov velikih okrožij, ki so prav zadovoljivo izpadli. Osobite omembe je vreden zlet velikega okrožja Mazoveckega v Vilni, ki se ga je udeležilo preko 3000 Sokolov. Velik zlet je bil tudi v Katovicah v Gornji Šleziji. Zvezne tekme se bodo vršile jeseni v Varšavi. Obsegale bodo orodno, prosto tekmo, plavanje, streljanje in tekmo žen. — V Franciji se poljsko Sokolstvo silno širi. Šteje že 81 društev.

Lužiško-srbsko Sokolstvo je ustanovilo svoje prvo društvo v Pruski Lužici v kraju Dolnji Wujezd. Je to trinajsto sokolsko društvo med lužiškimi Srbi. Prvih 12 je v saški Lužici. Boj društva s Prusaki bo jako hud, saj prebivalstvo niti verskega pouka v cerkvi, kaj šele po šolah, ne sme dobivati v materinščini. Toda Sokolstvo izvršuje med Lužičani pravo preporodno delo. Uspehi so veliki že sedaj.

Zwjazek lužičko-srbskega Sokolstva šteje 13 društev s preko 300 člani. Članstvo je po večini iz kmetijskih krogov, jako požrtvovalno deluje tudi učiteljstvo, medtem ko uradništvo, trgovstvo in delavstvo iz eksistenčnih razlogov še ne pristopa v večjem številu. Vežbajo po večini v nemških, najetih gostilniških prostorih, v skromnih razmerah, ampak z navdušenjem. Šol vlada ne dovoli. Nemški živelj v Lužici je takoj ob pričetku sokolskega dela pričel s protiustnavljanjem turnerskih društev, kolesarskih, sportnih in militarističnih klubov, ki seveda uživajo polno podporo nemške vlade. Članstvo teh protidruštev je po večini srbske narodnosti, vendar nezavedno, ki je trenutno prežeto samega sovraštva napram lastnemu narodu. — Posebni odsek pri ČOS. je sedaj ustanovljen za povzdigo, podporo in vodstvo najmanjše veje slovanskega Sokolstva.

Po olimpijadi. Med tekmovalci-telovadci sta bila najstarejša po letih Italijan Zampori, bivši olimpijski prvak, star 37 let, in Amerikanec Rottmann, star 38 in pol leta. Benjamina sta bila Švicar Georges Miez, star 20 let, in Anglež Harold Brown, star 19 let 8 mesecev. — Srednja starost poedinih vrst je bila: Češkoslovaška in Švica 30 let (močno); Francija 30 let (slabo); Amerika in Italija 29 let in pol; Finska 28 let in pol; Jugoslavija 26 let in pol; Luksemburška 26 let (slabo); Anglija 23 let 7 mesecev. — Ko so se razglasili po končani tekmi uradno in javno rezultati, so zaplapolale za prve tri najboljše tekmovalce na poedinih orodjih zastave prizadetih narodov ob sviranju narodne himne. Srednji, najvišji jambor je bil rezerviran za zmago-

valca. Tako so zaplapolale državne zastave na tem jamboru: za Italijo dvakrat (za zmago vrste in kroge); za Jugoslavijo dvakrat (za svetovno prvenstvo posameznikov in za drog); za Švico dvakrat (bradlja in konj na šir z ročaji); za Češkoslovaško enkrat (vrv); za Ameriko enkrat (raznožka čez konja vzdolž); za Francijo enkrat (premet čez konja na šir).

Udeležba na olimpijski telovadni tekmi je stala Francoze čez 100.000 frankov in vendar se je vršila olimpijada v Franciji. Od olimpijskega odbora je prejela Unija francoskih gimnastov 47.000 frankov podpore. — Udeležba naših Sokolov na olimpijadi je stala JSS. okroglo 300.000 Din. Od jugoslovenskega olimpijskega odbora v Zagrebu nismo prejeli niti dinarja, od vlade tudi ne, toda šli smo vendar reprezentirat Jugoslavijo — in kdo naj sedaj priskoči JSS. na pomoč, da se poravnajo stroški? Naša društva in poedinci, članj Jugoslovenske sokolske organizacije; ki imajo denar, naj dokažejo i olimpijskemu odboru i naši vladi, da se mora podpirati stremljenje sokolske ideje tudi materijelno!

Novi predsednik mednarodne telovadne zveze g. Cazalet si je izbral za administrativnega tajnika te zveze g. I. Bazovskega, češkoslovaškega državljana, ki bo moral vršiti tekoče zadeve MTZ. v angleškem, nemškem, italijanskem, francoskem in češkem jeziku. Gosp. Bazovsky je istočasno tajnik češkoslovaškega konzulata v Bordeauxu, katerega konzul je g. Cazalet.

VIII. olimpijade v Parizu se je udeležilo 42 narodov, 2000 oficijelnih zastopnikov in 5200 tekmovalcev.

Dr. Strohl, glavni urednik lista «Education physique», je napisal o telovadni tekmi na VIII. olimpijadi zanimiv članek, ki glasi: Ne čudimo se, če so imeli telovadci tako malo gledalcev: napori poedincev ne vabijo množice in velike sposobnosti niso še nikoli vzbudile viharnih ovacij. — Zakaj je bila taka praznina na Colombesu? Na lepem, manjšem telovadišču bi prišli mnogo bolje do svoje veljave najmočnejši korenjaki, ki nam so jih dale olimpijske igre: Jugoslovan Štukelj, tako silen in prožen; vitka Italijana Martino, Zampori; in Francozi Séguin, Delsarte, Gourot, Gangloff, Higelin i. dr., vsi tako zdravi, odkritosrčnega in poštenega obličja. Premalo se hvali telovadca, akoravno to zasluži njegove socialne sposobnosti. Telovadec je discipliniran, vedno v rokah svojega vodnika, ki ni izvoljen zato, ker je najbolj sposoben, ampak ker je najbolj točen in požrtvovalen. Telovadec je skromen, njegova slava je čisto krajevna in čista. On je nesebičen, rešničen amater. On izbegava hrupne prireditve. On uvaža, da mora biti njegovo vežbanje predvsem sredstvo za izpolnitev njegovih dolžnosti kot človeka in državljana. — Sportniki hočejo preveč prezirati telovadce in nimajo prav. Če se postavimo samo na stališče lepih, močno razvitih mišic, bi bil želel, da so prvaki v atletiki mogli videti n. pr. človeka kot je bil Švicar Wilhelm pri vaji na konju na šir z ročaji. — Oh, če bi hoteli telovadci spremeniti vsaj nekatere stvari iz njihove tehnike...

J. J.

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Sokolici, št. 9. Vsebina: Fr. Čermak: V spomin štiridesetletnice smrti doktorja Miroslava Tyrša. — Jovan Udicki: Desetogodišnji pomen. — Jakob Špicar: Triglav. — Dr. Lj. Kuščer: Prednjaška šola. — Dopisi. — Glasnik. — Dve sliki iz sokolskega društva na Cetinju.

Sokolski vestnik župe Ljubljana I. 8. in 9. št. Vsebina: Uvodnik. — Pariz. (Iz zbirke nagovorov.) — Ry.: Kako živimo? — V.Š.: Delo v okrožjih. — Župni zlet leta 1925. — B. Drenik: Naraščajski dan župe Ljubljana I. — Izid tekem naraščaja. — Anuška Jug-Cigojeva: Vadbeni načrt za ženske oddelke. — Župne vesti. — Razno.

Sokolski Vjesnik župe zagrebačke, Br. 9. i 10. Vsebina; Razglas starešinstva župe. — Ante Brozović: Napred stupaj Sokole! — Dušan M. Bogunović: Po sletu i saboru u Zagrebu. — S. Vrdoljak: Slike sa sleta. — Dr. Mirko Buić: Povodom sokolskog sleta u Zagrebu. — Pero M. Lazarević: U odbranu Sokolstva. — Dr. Aug. Reisman: U Zagrebu! — Fran Lhotsky: Natjecanja na zagrebačkom sletu. — Franjo Malin: Sokolski dani u Zagrebu. — Tuna: Sokolsko slavlje u Zagrebu. — Župski glasnik. — Jugoslovensko Sokolstvo. — Slavenko Sokolstvo. — Razno.

Sokol, Glasilo sokolskega društva v Virovitici. Broj 3. Vsebina: Poslanica braći i sestrama. — o—ić: Zašto nas napadaju? — D. M. Bogunović: Kako stoji pokret plemenskog Sokolstva. — Sokolski rad u Osijeku. — Širom župe. — Društvene vijesti.

Československá Obec Sokolská je izdala zopet tri knjižice; **Skupiny**, Sestavil a slovom doprovází Jar. Jančák. Obrázky kreslil Frant. Kožišek. — **II. sokolsky obzor**, Zbirka znamenitejših člankov iz sokolskih vestnikov leta 1922. — **Sbirka sokolských veřejných vystoupení**, Svazek V.

Ruski Sokoli v Jugoslaviji so začeli izdajati svoj list z naslovom: **Buletin Russkago Sokolskago Sojuza za granicej**. List je pisan in pomnožen. Pri naša navodila in informacije.

Ideologija Sokolstva v ruskem jeziku. Prevod Ant. Pelikanove brošurice je izšel v Pragi.

Rusko Sokolstvo. Znani ruski sokolski delavec profesor br. Vergun in pa Nikolaj V. Manahin sta spisala knjigo «Kratka zgodovina ruskega Sokolstva». Sokolska misel je prišla v Rusijo okrog leta 1880. Njen prvi pionir in propagator je bil češki prednjak br. Grumlik v Tiflisu. Knjižica obravnava vznik sokolske misli na Ruskem, vzgojno delo ruskega Sokolstva, ustanovitev zveze, svetovno vojno, meščansko vojno, sedanji položaj itd. Zanimivo je, da sta bila leta 1883. člana sokolskega društva tudi Lev N. Tolstoj in A. P. Čehov. Velike zasluge za Sokolstvo ima posebno br. Franta Erben, bivši načelnik Zveze Ruskih Sokolov.

Za naše knjižnice.

Odbor sokolskega društva v Mariboru je napravil lep čin pietete in obenem zelo koristno delo, ker je izdal Janez Koprivnikovo «Pohorec». Spis je sestavljen leta 1918., dotiskan pa leta 1923. Že zaradi tega, še bolj pa zaradi izostanka poedinih mest iz rokopisa, ki za planince (iz čigar Vestnika je spis ponatisnjen) nimajo posebnega interesa, je monografija nekoliko zastarela in nepotrjena. Vseeno je zelo koristna, ker je v njej Pohorje skrbno in z ljubeznjivo vsestransko opisano. Koprivnik, ki je sam Pohorec, je porabil vse svoje sile, da je kraj čim pristojneje naslikal. Njegovo temeljito znanje prirodnih nauk mu je dalo možnost, da je strokovno obdelal poglavja o geologiji, morfologiji, hidrografiji, flori in favni, dalje o rudarstvu, poljedelstvu in gozdarstvu tega zanimivega kraja. Posebno so zanimivi njegovi simpatični dostavki o narodnih vražah in tradiciji. V poglavju o prebivalstvu je Koprivnik pustil mnogo govoriti srce ter je bolj branil in hvalil svoje Pohorce kakor točno opisaval. Historični in topografski pregled sta zelo vestno sestavljena ter jako zanimiva. Kakor je ves spis temeljit, tako se vendar lahko čita, vseeno pa se vidi, da bi bilo mnogo bolje, izdelovati take monografije po Cvijičevem načinu, kakor delajo njegovi sodružniki v Etnografskem Zborniku Kralj. Srpske Akademije. Potem je v popisih manj literarnih floskul in več poučnega gradiva, ki ga je mogoče zanesljivo uporabljati, obenem pa more navduševati tako za upoznavanje dežele in naroda, kakor za uživanje v prirodnih lepotah, za čemer so rodoljubni izdajatelji tega spisa predvsem stremeli. In zaradi tega je spis vsem Sokolom dobrodošel.